

Ovesný, Miroslav

Docent PhDr. Hanuš Steiner, CSc. (1919-1982) : Jan Steiner (1950-1982)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. G, Řada sociálněvědná. 1984, vol. 33, iss. G28, pp. 100-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/111295>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

měření svého úsilí společně s pražským centrem Společnosti zapojí výhledově i ostatní sociologické složky (české i slovenské) tak, aby naše sociologie mohla plnit sociálně odpovědné a vědecky nezbytné úkoly při výstavbě našeho státu a při rozvoji naší společnosti po roce 1945.

Mojmír Hájek

DOCENT PhDr. HANUŠ STEINER, CSc. (1919–1982) JAN STEINER (1950–1982)

Ve věku 63 let opustil naše řady docent PhDr. Hanuš Steiner, kandidát filozofických věd (15. 5. 1919—19. 7. 1982). Po dlouhá léta působil jako vědeckopedagogický pracovník především v oboru marxisticko-leninské filozofie. Podrobnější zhodnocení jeho života i díla přináší proto filozofická řada Sborníku prací filozofické fakulty UJEP (řada B 31). Z naší strany bychom na stránkách sociologické řady Sborníku chtěli připomenout činnost H. Steinera jako sociologa, který se významnou měrou zasloužil o formování a rozvoj marxisticky orientované sociologie v Brně a o zpracování mnoha otázek, společných filozofii a sociologii.

Především se to týká širokého okruhu problémů, v nichž se sociologie stýká s filozofií nejtěsněji — otázek historického materialismu jako filozofického základu marxisticko-leninské sociologie. V té souvislosti nutno připomenout jeho rozsáhlou činnost pedagogickou na brněnské univerzitě a filozofické fakultě, početné jeho učební texty, zaměřené zejména na dějiny předmarxistického sociálně politického, sociálně filozofického a sociologického myšlení (More, Campanella, Hobbes, Harrington, Spinoza, Paine, Radišev, Gercen, Malthus aj.).

Speciální oblastí jeho zájmu byla problematika společenského vědomí. Hlavní výsledky své badatelské práce syntetizoval H. Steiner ve své monografii „Teoretické problémy propagandy a společenského vědomí“ (Spisy filozofické fakulty UJEP, Brno 1968), jediné monografie toho druhu u nás, která vedle primárního zřetel k aspektům filozofickým (pojmoslovný rozbor, komunikační prostředky propagandy, vztahy základny a nadstavby, gnozeologická problematika) zasahuje významně rovněž do oblasti sociologie. Týká se to především kapitol o vztazích mezi propagandou, společenskou skutečností a jejím poznáváním, v nichž H. Steiner zdařile spojuje přístup marxistického filozofa s rozborů speciálně sociologickými. Tyto přístupy se pak projevují zvláště v analýze problematiky veřejného mínění a v kritice nemarxistických sociologických a sociálně psychologických koncepcí společenského vědomí, veřejného mínění a propagandy (Le Bonova psychologie davu, behavioristicko-pragmatické koncepce, freudismus, teorie „Public Relations“).

Ocenit je rovněž nutné Steinerovu aktivní účast na sociologickém dění u nás, jeho početné přednášky na vědeckém fóru, věnované otázkám propagandy, veřejného mínění, problematice hodnocení v sociologii, dějinám české sociologie, kritice nemarxistických sociologických koncepcí, rozborům náboženského vědomí apod. Vždy jsme si vážili jeho erudice, jazykových znalostí, pracovitosti, neobyčejné skromnosti člověka, který měl sociologii velmi rád a zosobňoval plodnou souvztažnost filozofie a sociologie. Po lidské stránce se dokázal vyrovnat s nesnadnými životními osudy, z nichž pobyt v Terezíně, Osvětimi a Mauthausenu byl kapitolou nejtěžší; zároveň se mu však stal životní zkušeností, která jej upevnila v jeho marxistickém přesvědčení a posilovala v jeho celoživotním úsilí — přispět k socialistickému rozvoji naší společnosti.

Připomínáme-li jméno Hanuše Steinera, nelze nevpomenout na jeho syna, Jana Steinera (15. 11. 1950—27. 4. 1982), který tragicky odešel nedlouho před smrtí svého otce. Navázal na jeho zaměření již tím, že vystudoval na filozofické fakultě UJEP obor filozofie — sociologie. Studium sociologie uzavřel ročníkovou prací, věnovanou obsahově analýze tisku, a obor filozofie — výbornou a podnětnou diplomovou prací na téma „Explicace a definice“. Po ukončení fakulty působil jako odborný pracovník v brněnské pobočce Inorgy — Ústavu pro automatizaci řízení v průmyslu. Vykonal zde řadu sociologických prací spjatých zejména se zaváděním automatizovaných systémů řízení v oblasti hutnictví a těžkého strojírenství, s vazbami na příbuzné obory — na metody modelování a na informatiku, tedy opět — v dané specializaci — na hraniční problémy mezi filozofií, logikou a sociologií.

Miroslav Ovesný